

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ความร่วมมือระหว่างประเทศในการสงวนรักษาศิลปวัฒนธรรมได้เกิดขึ้นและมีพัฒนาการมาตั้งแต่อดีต และได้ปรากฏเด่นชัดขึ้นภายหลังการจัดตั้งองค์การยูเนสโก (UNESCO) นับเป็นจุดเริ่มต้นของการคุ้มครองสถานที่สำคัญของประเทศต่าง ๆ ในระดับสากล ในระยะแรกมุ่งเน้นการอนุรักษ์เกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติทางวัฒนธรรม ต่อมาได้มีการพัฒนาจนเกิดแนวคิดอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติไว้ด้วยกัน ปรากฏในหลักการและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ การเสนอชื่อแหล่งวัฒนธรรมหรือธรรมชาติให้อยู่ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกต่อคณะกรรมการมรดกโลกเพื่อเข้าอยู่ในการคุ้มครองภายใต้อนุสัญญาฯ เป็นแนวทางที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐภาคีจำนวนมาก ทั้งนี้จากรัฐภาคีจะได้รับความช่วยเหลือทางเทคนิค วิชาการ การฝึกอบรม การศึกษาวิจัย การเงิน ในการอนุรักษ์มรดกโลกแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การนำเอามรดกโลกเป็นสัญลักษณ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำนองเดียวกับเครื่องหมายการค้า

ในปัจจุบันนานาประเทศต่างพยายามผลักดันให้สถานที่ในประเทศของตนได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกโลก เพื่อให้ได้รับโอกาสในการบูรณะซ่อมแซมในส่วนที่เป็นทรัพย์สินด้านวัตถุ รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แหล่งมรดกที่น่าเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันมากขึ้น ประเทศที่มีความพร้อมมากที่สุดย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่สุดของการเตรียมการว่าจะบรรลุเป้าหมายเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละประเทศและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการมรดกโลกเป็นสำคัญ เนื่องจาก

การพิจารณาคัดเลือกทรัพย์สินหรือสถานที่ที่คุณค่าเพียงพอต่อการเป็นมรดกโลกอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการมรดกโลกโดยตรง

การเสนอแหล่งมรดกโลกนั้นอาจเกิดจากการเสนอของรัฐบาลเพียงรัฐเดียว หรือเกิดจากรัฐภาคีมากกว่าหนึ่งรัฐขึ้นไปตกลงยินยอมเสนอร่วมกัน กรณีเป็นการเสนอของรัฐเดียวย่อมมีประเด็นเพียงว่าสถานที่ที่นำเสนอผ่านการพิจารณาให้ได้รับการขึ้นทะเบียนหรือไม่เท่านั้นจึงไม่เกี่ยวข้องกับรัฐอื่นใด ดังนั้นหากในที่สุดแล้วไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนรัฐภาคีก็ต้องกลับไปเตรียมการใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

ในการนำเสนอสถานที่ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในดินแดนคาบเกี่ยวระหว่างรัฐ กรณีมติขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารและเขตเมืองเก่าและกำแพงเมืองของนครเขมรธานี เป็นมรดกโลก มีประเด็นเกี่ยวกับ

1.1 เรื่องการพิจารณาของคณะกรรมการมรดกโลก ขัดต่อหลักเกณฑ์ภายใต้อนุสัญญาฯ ทั้งที่หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพิจารณาเพื่อคัดเลือกแหล่งมรดกโลกที่ปรากฏในอนุสัญญาฯ และแนวทางปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ถือว่ามีบทบัญญัติที่เพียงพอต่อการอนุรักษ์คุ้มครองมรดกโลกแล้ว แต่ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการมรดกโลก จากกรณีคณะกรรมการมรดกโลกมีมติขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก โดยที่ละเลยไม่คำนึงถึงหลักเกณฑ์ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity) และบูรณภาพของบริเวณที่จดทะเบียน (Integrity) โดยให้ความสำคัญกับตัวปราสาทที่เป็นทรัพย์สินหลักเพียงอย่างเดียว ไม่คำนึงถึงภาพรวมของบริเวณพื้นที่ว่ายังมีองค์ประกอบที่สำคัญอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกันอยู่อีก

เหตุผลข้อหนึ่งของการมีมรดกโลกก็เพื่อให้สถานที่ที่มีความสำคัญต่อมนุษยชาติได้รับการสงวนรักษาไว้เพื่อคนรุ่นหลัง อีกทั้งในคำจัดความของมรดกทางวัฒนธรรม ก็ได้กำหนดไว้ว่ามรดกประเภทต่าง ๆ ต้องสะท้อนถึงคุณค่าและความสำคัญโดดเด่นทางด้านศิลปะ คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ และคุณค่าทางด้านวิชาการ แต่เมื่อความเป็นมรดกโลกต้องถูกจำกัดขอบเขตด้วยปัญหาทางเขตแดน ทำให้ส่วนอื่น ๆ ที่เป็นบริบทแวดล้อมของตัวปราสาทถูกตัดออกไป ไม่ได้รับการอนุรักษ์และคุ้มครองไปในคราวเดียวกัน ทำให้ไม่สามารถคงคุณค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ และวิชาการตามสภาพดั้งเดิมที่เคยเป็นได้

ส่วนในกรณีการขึ้นทะเบียนเขตเมืองเก่าและกำแพงเมืองของนคร-
เขรฐาเลียม ขัดต่ออนุสัญญาฯ ในเรื่องของสิทธิในการเสนอมรดกโลก เนื่องจากมีการ
เสนอเรื่องโดยประเทศจอร์แดนซึ่งแม้เป็นรัฐภาคีอนุสัญญาฯ ก็ตาม แต่ไม่ได้เป็นรัฐซึ่งเป็น
ที่ตั้งของทรัพย์สินดังกล่าว

1.2 เรื่องบทบาทการทำหน้าที่ของคณะกรรมการมรดกโลก กรณีการขึ้นทะเบียน
ปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก คณะกรรมการมรดกโลกไม่ให้ความสำคัญกับรายงาน
การประเมินของ ICOMOS ที่ไม่เสนอแนะอย่างเป็นทางการให้ขึ้นทะเบียน เนื่องจากไม่
มีแผนที่และเส้นกำหนดเขตที่สมบูรณ์เพียงพอ ทั้ง ๆ ที่ ICOMOS เป็นองค์การที่มีความ
เชี่ยวชาญทางด้านมรดกทางวัฒนธรรมโดยตรง และการที่คณะกรรมการมรดกโลกกำหนด
ให้กัมพูชาจัดการประชุมคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศ (International
Coordinating Committee) เพื่อรักษาและพัฒนาทรัพย์สินโดยเชิญให้รัฐบาลไทยและ
หุ้นส่วนระหว่างประเทศที่เหมาะสมอื่นอีกไม่เกิน 7 ประเทศเข้าร่วม ทั้งนี้ไม่เป็นที่แน่ชัด
เกี่ยวกับขอบเขตในการทำงานของคณะกรรมการดังกล่าว และยังกำหนดให้จัดประชุม
และส่งเอกสารรายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับการเตรียมแผนบริหารจัดการต่อศูนย์มรดก-
โลก ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009 แต่ขณะนี้ทางกัมพูชาไม่สามารถปฏิบัติตามมติ
ดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนดได้ แม้ว่าระยะเวลาดังกล่าวอาจขยายเพิ่มได้ แต่ยืนยันเข้า
ออกไปก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่า มติที่คณะกรรมการมรดกโลกออกมานั้น ไม่สามารถปฏิบัติ
ให้สำเร็จเป็นรูปธรรมได้ อีกทั้งยังเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อรัฐภาคีอื่นสำหรับการขึ้นทะเบียน
มรดกโลกในอนาคต

นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการมรดกโลกไม่ได้ตระหนักถึง
ข้อเท็จจริงที่ว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ตั้งของดินแดนสองประเทศติดกันและมีความขัดแย้ง
ระหว่างไทยกับกัมพูชาเกี่ยวกับปราสาทพระวิหารและบริเวณพื้นที่โดยรอบที่มีอยู่ก่อน
ตลอดจนค่านึงผลกระทบที่มีตามมาภายหลังมีมติขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร ทั้ง ๆ
ที่เป็นสิ่งที่คาดหมายได้ คณะกรรมการมรดกโลกจึงไม่ควรเร่งรีบที่จะรับพิจารณาการขึ้น
ทะเบียนมรดกโลก เพราะผลต่อเนื่องที่ตามมาไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนกรณีเขตเมืองเก่าและกำแพงเมืองของนครเขรฐาเลียม คณะกรรมการ-
มรดกโลกได้อ้างระเบียบการปฏิบัติงานไม่ให้ประเทศอิสราเอลซึ่งมีส่วนได้เสียกับ

การพิจารณามรดกโลกโดยตรงเข้าร่วมการประชุมด้วย ทั้ง ๆ ที่คณะกรรมการมรดกโลกได้ปฏิบัติงานในกรณีดังกล่าวขัดแย้งกับอนุสัญญาฯ มาแต่แรก เป็นที่เห็นได้ว่า ในการขึ้นทะเบียนในกรณีเดียวกันคณะกรรมการได้ใช้ดุลพินิจที่แตกต่างกัน โดยได้ให้ความเห็นไปในทางที่ทำให้สามารถขึ้นทะเบียนได้เป็นผลสำเร็จ

ถึงแม้ว่าในขั้นตอนการพิจารณาทั้งตามอนุสัญญาฯ และแนวทางปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ได้มีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นหลักในการพิจารณาแล้วก็ตาม แต่ก็มีเหตุอันน่าเชื่อว่าอาจเกิดภาวะการฉกฉวยของการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งผลประโยชน์ของการเป็นมรดกโลกที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ อันส่งผลต่อการทำหน้าที่ของคณะกรรมการมรดกโลกด้วยไม่มากนัก

1.3 เรื่องคำแถลงการณ์ร่วม การที่คณะกรรมการมรดกโลกได้ยกเว้นไม่นำคำแถลงการณ์ร่วมที่มีผลเป็นสนธิสัญญามาใช้ประกอบการพิจารณาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร อาจส่งผลกระทบต่อไทยมากกว่าผลดีเนื่องจากคำแถลงการณ์ร่วมระบุขอบเขตของทรัพย์สินที่ขึ้นทะเบียนหมายถึงเฉพาะตัวปราสาทเท่านั้น และการขึ้นทะเบียนไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา (Joint Boundary Committee--JBC) ของทั้งสองประเทศ แสดงว่า กัมพูชาไม่สามารถกล่าวอ้างกลไกความเป็นมรดกโลกเพื่อประโยชน์ทางด้านเขตแดนที่ยังมีข้อพิพาทกับไทยได้ รวมถึงทำให้ไทยเสียสิทธิจัดทำแผนจัดการร่วมกับกัมพูชาเพียงสองฝ่ายตามที่กำหนดไว้ในคำแถลงการณ์ร่วม เพราะในที่สุดคณะกรรมการมรดกโลกได้มีมติจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศขึ้นเพื่อดูแลนโยบายด้านการอนุรักษ์แทน นอกจากนี้ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์การยูเนสโกและเป็นเลขานุการคณะกรรมการมรดกโลกด้วยนั้น ควรวางตัวเป็นกลางไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจนเกินสมควร หรือกล่าวถึงภารกิจที่อยู่ขอบข่ายงานของคณะกรรมการมรดกโลก ทั้งเพราะการดำเนินงานภายใต้อนุสัญญาฯ มีความเป็นเอกเทศแยกต่างหากจากองค์การยูเนสโก

1.4 เรื่องผลผูกพันของมติคณะกรรมการมรดกโลก

การที่ทบัตถบัญญัติภายใต้อนุสัญญาฯ มีเพียงบทบัญญัติที่ให้สิทธิถอนตัวจากการเป็นภาคีอนุสัญญา (Denunciation) แต่ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ให้อำนาจภาคีอนุสัญญาที่เห็นแย้งกับข้อมติต่าง ๆ หรือเห็นว่า อาจกระทบต่อสิทธิของตน สามารถยื่นเรื่องอุทธรณ์หรือ

ขอให้ทบทวนการตัดสินใจของคณะกรรมการมรดกโลกใหม่ได้ ทำให้มีผลผูกพันต่อ
รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องทันทีโดยปริยาย

แต่ถ้ารัฐภาคีได้สงวนสิทธิไว้ภายหลังจากได้มีมติคณะกรรมการมรดกโลก
ดังเช่นที่ไทยรักษาสติธิของไทยเรื่องบูรณาภาพแห่งดินแดนและอธิปไตยเกี่ยวกับมติขึ้น
ทะเบียนปราสาทพระวิหาร ย่อมทำให้การดำเนินการตามมติต่าง ๆ ไม่อาจส่งผลกระทบ
ต่อการสงวนสิทธินั้นได้

1.5 เรื่องการใช้อำนาจรัฐเหนือพื้นที่มรดกโลก มีประเด็นอยู่ที่การจัดทำแผนการ
จัดการบริเวณรอบ ๆ ตัวปราสาท ซึ่งเกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตยของไทยในพื้นที่ทับซ้อน
โดยหลักการข้อ 11 (3) ของอนุสัญญาฯ ได้แสดงให้เห็นการเคารพอำนาจอธิปไตยของ
รัฐว่าไม่ถูกระทบกระเทือนจากการเป็นมรดกโลก รัฐใด ๆ ก็ตามไม่อาจแสวงสิทธิ
เกี่ยวกับดินแดนได้ เพราะอนุสัญญาฯ ได้รับรองไว้แล้วว่า การขึ้นทะเบียนไม่มีผลต่อ
กรณีพิพาท เพราะฉะนั้นหลักการนี้จึงต้องถูกนำมาใช้เพื่อไม่ให้เกิดการบริหารจัดการหรือ
การกระทำใด ๆ ตามมติคณะกรรมการมรดกโลกมีผลกระทบต่อสิทธิของรัฐภาคีอื่นเว้น
แต่ไทยให้ความยินยอม

จากประเด็นปัญหาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การตัดสินใจของคณะกรรมการมรดก-
โลกเป็นการปฏิบัติงานภายใต้อนุสัญญาฯ ที่มีวัตถุประสงค์ในเรื่องของการคุ้มครองสมบัติ
อันล้ำค่าของมวลมนุษยชาติทางด้านวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ แต่การตัดสินใจของ
คณะกรรมการมรดกโลกตามที่ได้ศึกษากลับขัดต่อวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนของการ
จัดตั้งองค์การยูเนสโก (UNESCO) ที่ปรากฏในธรรมนูญว่า การจัดตั้งขึ้น เพื่อทำให้เกิด
สันติภาพและความเจริญรุ่งเรือง อีกทั้งป้องกันและยุติปัญหาความหวาดระแวงและความ
เข้าใจผิดที่จะนำไปสู่การสู้รบทำลายชีวิตและทรัพย์สินของมวลมนุษยชาติ ทำให้กล่าว
ได้ว่า การดำเนินงานภายใต้อนุสัญญาฯ ที่กำเนิดมาจากการรับรองขององค์การยูเนสโก
กลับไม่ได้ช่วยส่งเสริมหรือสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้หลักการที่แท้จริงขององค์การยูเนสโก
แต่ประการใด

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 การดำเนินงานของคณะกรรมการมรดกโลกในการพิจารณามรดกโลกทุกกรณี ควรยึดหลักเกณฑ์การพิจารณาตามอนุสัญญาฯ และแนวทางปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ อย่างเคร่งครัดและคำนึงถึงเจตนารมณ์แห่งอนุสัญญาฯ อย่างสูงสุด โดยไม่หวั่นไหวต่อการแทรกแซงของการเมืองระหว่างประเทศ อีกทั้งในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการพิจารณา ควรอยู่ในทิศทางที่รัฐภาคีสามารถปฏิบัติตามมติได้ ควรมีบรรทัดฐานในการพิจารณา ที่แน่นอน อยู่บนหลักการและเหตุผลที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากมติคณะกรรมการมรดกโลก

2.2 ในเรื่องของผลการพิจารณาตัดสินของคณะกรรมการมรดกโลกนั้น ควรมี บทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้รัฐภาคีที่มีส่วนได้เสียโดยตรงกับมตินั้น ๆ สามารถยื่นคำขอ ต่อคณะกรรมการมรดกโลกเพื่อทบทวนมติใหม่อีกครั้งโดยกำหนดกรอบเวลาไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้มีกลไกการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการมรดกโลกเพื่อให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างถูกต้องและชอบธรรมอีกชั้นหนึ่งก่อนที่มติของคณะกรรมการมรดกโลกจะมีผลบังคับต่อรัฐภาคี และหากปรากฏว่า การพิจารณานั้นได้ดำเนินไปอย่างไม่ถูกต้อง หรือผิดพลาดอย่างใด ๆ ก็ตามก็ให้คณะกรรมการมรดกโลกกลับมติที่ได้ออกไปก่อนแล้ว ใต้เนื่องจากตามอนุสัญญาฯ มีแต่บทบัญญัติที่ให้รัฐภาคีถอนตัวจากการเป็นภาคีแห่ง อนุสัญญาฯ เท่านั้น ฉะนั้นวิธีการดังกล่าวจะทำให้การดำเนินงานของคณะกรรมการ- มรดกโลกเป็นไปอย่างรอบคอบและบรรลุเป้าหมายในการคุ้มครองและอนุรักษ์มรดก- โลกตามอนุสัญญาฯ อย่างแท้จริง

2.3 ไทยควรยืนยันสิทธิทั้งหลายทั้งปวงของไทยตามข้อ 11 (3) แห่งอนุสัญญาฯ ว่าการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกจะไม่มีกระทบต่อบูรณภาพแห่ง ดินแดนและอำนาจอธิปไตยของไทย โดยกัมพูชาไม่มีสิทธิแสวงหาประโยชน์ในเรื่อง เขตแดนไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ ดังเช่นที่ไทยได้สงวนสิทธิไว้ภายหลังมีมติขึ้นทะเบียน ปราสาทพระวิหาร ดังนั้นการกระทำใด ๆ ที่มีเจตนาในการรุกรานพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน รวมทั้งพื้นที่ในฝั่งไทย ไทยย่อมมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะไม่ยินยอมให้มีการกระทำ

ดังกล่าว รวมทั้งหากมีการใช้กำลังทหารอันเป็นการล่วงล้ำอำนาจอธิปไตยของไทย ย่อมอยู่ในความรับผิดชอบของกัมพูชาตามหลักความรับผิดชอบของรัฐ (State Responsibility)

2.4 ไทยกับกัมพูชาควรประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่รอบ ๆ ปราสาทโดยความยินยอมร่วมกัน ซึ่งควรเจรจากันในระดับทวิภาคี (Bilateral) เกี่ยวกับการจัดการซึ่งน่าจะเป็นผลดีมากกว่าการตั้งคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศ เนื่องจากหากมีการเจรจาในระดับพหุภาคี (Multilateral) แล้ว การให้ประเทศอื่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วยบางประเทศอาจมีมุมมองที่ไม่ได้คำนึงถึงความเปราะบางของปัญหาข้อพิพาทระหว่างทั้งสองประเทศ อาจทำให้มีปัญหาคความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ เพราะฉะนั้นจึงควรพยายามให้เป็นเรื่องของไทยกับกัมพูชาเท่านั้น

2.5 การแก้ไขปัญหาเขตแดนบริเวณพื้นที่อ่างสัทิตทับซ้อน ถึงแม้ว่าได้มีคณะกรรมการจัดการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา (Joint Boundary Committee--JBC) ในการสำรวจและปักปันเขตแดนแล้วก็ตาม แต่น่าจะประสบความสำเร็จได้ยากเพราะแต่ละฝ่ายย่อมต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศตนเองเสมอ ตราบใดที่ยังไม่สามารถหาข้อยุติเกี่ยวกับเขตแดนโดยรอบปราสาทพระวิหารได้ การจัดทำแผนบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ก็คงประสบความสำเร็จได้ยากเช่นกัน แนวทางที่จะนำมาใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาคข้อพิพาทเรื่องเขตแดน ควรเป็นลักษณะของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่เป็นข้อพิพาทร่วมกัน ในรูปของ (Joint Development Area--JDA) เหมือนที่ไทยเคยแก้ปัญหาการอ่างสัทิตทับซ้อนกับมาเลเซียบริเวณไหล่ทวีปด้านอ่าวไทยที่อยู่ห่างจากชายฝั่งสงขลาออกไป การแก้ปัญหาระหว่างไทยกับกัมพูชาด้วยวิธีการนี้ จะทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ส่วนนี้ได้อย่างเต็มที่ด้วยการยุติข้อขัดแย้งอย่างสันติวิธีและหวนกลับสู่วิถีของการอยู่ร่วมกันก่อนที่มีเส้นสมมติพรมแดนเกิดขึ้น และสามารถก้าวข้ามปัญหาเขตแดนได้โดยที่สามารถรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้งสองฝ่ายที่ต่างก็เป็นภาคีสมาชิกอาเซียนและมีพรมแดนติดกัน นอกจากนี้ย่อมเกิดประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Use) เป็นสำคัญ